

Oikeusministeriö

Viite:

Oikeusministeriön lausuntopyyntö 4.6.2026 (VN/26846/2024)

Asia:

Lausunto työryhmämietinnöstä koskien rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä annettua asetusta

[Oikeusministeriö on pyytänyt lausuntoa](#) ministeriön asettaman työryhmän [mietinnöstä "ToP-asetus – Rikosoikeudellisten menettelyjen siirtäminen"](#) (Oikeusministeriön julkaisuja, Mietintöjä ja lausuntoja 2026:28). Hallituksen esityksen luonnoksen muotoon laaditussa mietinnössä on kysymys suoraan sovellettavaa rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä 27.11.2024 annettua Euroopan parlamentin ja neuvoston asetusta [\(EU\) 2024/3011](#) täydentävän kansallisen lainsäädännön antamisesta. Asetuksessa säädetään rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä (Transfer of Proceedings) Euroopan unionin jäsenvaltiosta toiseen noudatettavasta menettelystä, toimivaltaisista viranomaisista, tuon siirtämisen edellytyksistä ja vaikutuksista, asianosaisten käytettävissä olevista oikeussuojakeinoista sekä muista asiayhteyteen liittyvistä näkökohdista. Viestintäkeinoja koskevaa 24 artiklaa lukuun ottamatta asetuksen säännösten soveltaminen alkaa jo 1.2.2027.

Esitysluonnoksessa ehdotetaan säädettäväksi yksi uusi laki eli laki rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä (1. lakiehdotus), lisättäväksi voimassa olevan oikeudenkäyntimenettelystä rikosasioissa annetun lain ([689/1997](#)) 1 ja 6 lukujen tiettyihin pykäliin uusia (viittaus)säännöksiä (2. lakiehdotus) sekä kumottavaksi voimassa olevasta rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta sekä esitutkinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annetusta laista ([295/2012](#); jäljempänä

toimivaltaristiriitalaki) esitutkinnan ja syytetoimien siirtämistä koskevat sekä eräitä muitakin säännöksiä (3. lakiehdotus). Esitysluonnoksen mukaan siinä ehdotetut uusi laki ja lainmuutokset tulisivat voimaan samanaikaisesti, kun asetuksen soveltaminen alkaa.

1 Rikosoikeudellisten menettelyjen siirtäminen rikosasioissa tehtävän kansainvälisen yhteistyön osa-alueena ja sitä koskevan kansallisen sääntelyn puutteellisuus

1.1 Toimivaltaristiriitalain säätämistä edeltänyt aika

Rikosasioissa tehtävän kansainvälisen yhteistyön osa-alueista rikosoikeudellisten menettelyjen siirtäminen on ollut Suomessa lain tasolla puutteellisesti säänneltyä. Syy tähän käy ilmi myös esitysluonnoksesta (s. 59).

Vaikka Suomi liittyi Euroopan neuvoston piirissä 13.12.1957 tehtyyn rikoksentekijän luovuttamisesta ([SopS 32/1971](#)), 20.4.1959 tehtyyn keskinäistä oikeusapua rikosasioissa ([SopS 30/1981](#)) ja 21.3.1983 tehtyyn tuomittujen siirtämistä ([SopS 13/1987](#)) koskeviin eurooppalaisiin yleissopimuksiin (ja myöhemmin niiden useimpiin lisäpöytäkirjoihin), Suomi ei ole liittynyt 15.5.1972 tehtyyn rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ([CETS No. 073](#)).

Toisin kuin rikoksentekijän luovuttamisesta, kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa ja kansainvälisestä yhteistyöstä rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa, Suomessa ei siten säädetty rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevaa kattavaa asiasisältöistä kansallista yleislakia, joka olisi mahdollistanut rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisen Suomen ja muiden valtioiden välillä niin sopimuksettomassa tilassa kuin niissäkin tilanteissa, joissa mahdollinen Suomea kansainvälisoikeudellisesti sitova sopimus ei sisältänyt lain säännöksistä poikkeavia määräyksiä. Mainittuja muita rikosasioissa tehtävän yhteistyön osa-alueita koskevat yleislait säädettiin ennemmin tai myöhemmin liittyen enemmän tai vähemmän selvästi Suomen liittymiseen edellä mainittuihin eurooppalaisiin yleissopimuksiin: laki rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta ([456/1970](#)), laki kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa ([4/1994](#)) ja laki kansainvälisestä yhteistoiminnasta eräiden rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanossa ([21/1987](#)). Yleislakeja säädettäessä tuli samalla lain tasolla (ja edelleen mahdollisessa yleislain nojalla annetussa asetuksessa) järjestetyksi se, miten kussakin yleislaissa tarkoitettu kansainvälisen yhteistyön muoto nivellettiin esitutkintaa, pakkokeinoja, rikosoikeudenkäyntiä ja rikosoikeudellisten seuraamusten täytäntöönpanoa koskevaan kansalliseen lainsäädäntöön.

Kun Suomi ei liittynyt rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ([CETS No. 073](#)) eikä rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä

muutenkaan säädetty kattavaa asiasisältöistä kansallista yleislakia, Suomi jäi muiden järjestelyjen varaan.

Esitysluonnoksesta ei käy ilmi, että kansainvälisestä oikeusavusta rikosasioissa annetun lain (4/1994) 1 §:n 2 momentin mukaan mainitun lain soveltamisalaan kuuluu sinällään myös syytetoimenpiteisiin ryhtyminen (4 kohta). Saman lain 19 §:n mukaan vieraan valtion viranomaisen mainitun lain mukaisesti esittämän pyynnön perusteella voidaan Suomessa ryhtyä syytetoimenpiteisiin noudattaen, mitä syytteen nostamisesta Suomen laissa erikseen säädetään. Sen sijaan esitutinnan siirtämisestä mainitussa laissa ei säädetä nimenomaisesti. Tosin toimivaltaristiriitalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä todettiin myöhemmin, että nimenomaisen säännöksen puuttumisesta huolimatta esitutinnan siirtämistä oli kuitenkin pidetty käytännössä mahdollisena ([HE 21/2012 vp](#), s. 4).

Suomen näkökulmasta rikosoikeudellisten menettelyjen siirtäminen jäi yhtäältä Euroopan neuvoston jäsenvaltioiden viitekehyksessä 20.4.1959 tehdyn keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen (SopS 30/1981) 21 artiklan varaan ja toisaalta pohjoismaisessa viitekehyksessä Pohjoismaiden ylimpien syyttäjien 6.2.1970 tekemän ja 12.10.1972 tarkistaman yhteistyösopimuksen varaan. Yhteistyösopimuksessa oli kyse rikoksen syytteeseenpanosta toisessa pohjoismaassa kuin siinä, missä rikos on tehty.

Mainitun eurooppalaisen yleissopimuksen 21 artikla on sisällöltään varsin yleisluonteinen ja suppea.

Pohjoismaisessa yhteistyösopimuksessa ei nimestään huolimatta ollut kysymys kansainvälisoikeudellisesti sitovasta sopimuksesta, joka olisi saatettu valtiosisäisesti voimaan, vaan sopimuksen muotoon puetusta suosituksesta niistä menettelytavoista, joita noudatettiin pantaessa rikos syytteeseen muussa pohjoismaassa kuin siinä, missä se on tehty. Sopimuksen tarkistaminen liittyi siihen, että Tanska, Ruotsi ja Norja liittyivät Euroopan neuvoston piirissä 15.5.1972 tehtyyn rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevaan eurooppalaiseen yleissopimukseen ([CETS No. 073](#)).

Esitysluonnoksessa (s. 59) viitattu uusi [9.6.2025 tehty pohjoismaiden ylimpien syyttäjäviranomaisten välinen sopimus](#), joka korvaa mainitun aiemman yhteistyösopimuksen muutoksineen, ei anna aihetta toisenlaiseen johtopäätökseen sopimuksen luonteesta. Sen sijaan uuden sopimuksen teksti ja sopimuksen liitteenä oleva lomake herättävät kysymyksen siitä, onko tarkoitus saattaa Pohjoismaiden yhteistyö rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisessä lähemmäksi asetuksen sääntelyä. Asetuksen johdanto-osan 73 kappaleen mukaan asetus ei sido Tanskaa eikä sitä sovelleta Tanskaan. Asetuksesta ei ilmene, onko siinä tarkoitettussa sääntelyssä kysymys esimerkiksi sellaisesta Schengenin säännöstön tai unionin

muun säännösten kehittämisestä, joka myöhemmin voisi tulla myös Norjaa ja Islantia sitovaksi. Esitysluonnoksestakaan tämä seikka ei käy ilmi.

Esitysluonnoksessa (s. 59) todetuin tavoin rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevia määräyksiä sisältyy myös muihin kahden- ja monenkeskisiin sopimuksiin, joissa Suomi on osapuolena.

1.2 Toimivaltaristiriitalain aika

Kun Suomessa tuli kansallisesti täytäntöön pantavaksi rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta 30.11.2009 tehty neuvoston puitepäätos [2009/948/YOS](#) (jäljempänä toimivaltaristiriitapuitepäätos), otettiin säädettävään uuteen lakiin eli rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta sekä esitutinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä annettuun lakiin ([295/2012](#); toimivaltaristiriitalaki) ensinnäkin puitepäätoksen edellyttämät säännökset Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisestä tietojenvaihto- ja neuvottelumenettelystä ja siinä toimivaltaisista Suomen viranomaisista. Lain soveltamisalaa koskevan 1 §:n 1 momentin mukaan siinä säädetään Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisestä yhteistyöstä rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemiseksi ja ratkaisemiseksi.

Lisäksi toimivaltaristiriitalain soveltamisalaa koskevan 1 §:n 2 momentin mukaan mainitussa laissa säädetään esitutinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden jäsenvaltioiden välillä. Lain 3 lukuun otettiin säännökset, jotka koskevat esitutinnan tai syytetoimien siirtämistä toisesta jäsenvaltiosta Suomeen. Lain 4 lukuun puolestaan otettiin säännökset, jotka koskevat esitutinnan tai syytetoimien siirtämistä Suomesta toiseen jäsenvaltioon. Säännökset, jotka koskevat asianosaisten oikeuksia esitutinnan siirtämisestä ja syytetoimien siirtämisestä päätettäessä, sisältyivät muiden erinäisten säännösten ohella lain 5 lukuun. Kysymys oli kuitenkin kokonaisuudesta, johon kuului vain kymmenkunta pykälää, kun esimerkiksi Euroopan neuvoston piirissä 15.5.1972 tehdyssä rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevassa eurooppalaisessa yleissopimuksessa ([CETS No. 073](#)) on yhteensä 47 artiklaa.

Toimivaltaristiriitapuitepäätos ei edellyttänyt esitutinnan siirtämistä ja syytetoimien siirtämistä koskevien säännösten ottamista toimivaltaristiriitalakiin, vaan taustalla olivat lain säätämiseen johtaneen hallituksen esityksen mukaan kansalliset tarkoituksenmukaisuusnäkökohdat.

Toimivaltaristiriitalain säännösetkään eivät kuitenkaan olleet rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskeva kattava yleislaki, vaikka viranomaisten sisäisissä ohjeistuksissa lieneekin aiemmin opastettu noudattamaan toimivaltaristiriitalain säännöksiä soveltuvin osin esitutinnan

siirtämisessä ja syytetoimien siirtämisessä laajemminkin kuin vain Suomen ja Euroopan unionin jäsenvaltioiden välisessä yhteistyössä.

1.3 Tuleva asetuksen, sitä täydentävän uuden lain ja osittain kumotun toimivaltaristiriitalain aika

Asetuksen 33 artiklan 1 kohdan mukaan asetuksella korvataan sen soveltamisalan puitteissa 1.2.2027 alkaen rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä 15.5.1972 tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen ja keskinäisestä oikeusavusta rikosasioissa 20.4.1959 tehdyn eurooppalaisen yleissopimuksen vastaavat määräykset niiden jäsenvaltioiden välillä, joita asetus sitoo.

Kerrottu selittää sen, että rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä – eli esitutinnan siirtämistä ja syytetoimien siirtämistä – koskevaa kattavaa asiasisältöistä yleislakia ei ehdoteta säädettäväksi myöskään nyt. Rikosasioissa tehtävän kansainvälisen yhteistyön osa-aluetta koskevan kansallisen sääntelyn puutteellisuus Suomessa siis jatkuu edelleen, mikä on perusteltua tuoda avoimesti esiin hallituksen esityksessä.

2 Yleiset huomiot asetuksesta ja sitä täydentämään ehdotetuista kansallisista säännöksistä

2.1 Asetuksessa sääntelemättä jääneiden asiayhteyteen liittyvien näkökohtien huomioon ottaminen

Asetus itsessään näyttäisi sisältävän varsin kattavat säännökset rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisen yhteydessä esille tulevista näkökohdista. Asetuksessa on yhteensä 36 artiklaa sekä liitteet I – VI.

Asetuksessa itsessään ei ole säännöstä, joka vastaisi asetuksella korvattavan Euroopan neuvoston piirissä 15.5.1972 tehdyn rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen 7 artiklan 2 kappaleen määräystä: "If the offence was committed by a person of public status or against a person, an institution or anything of public status in the requesting State, it shall be considered in the requested State as having been committed by a person of public status or against such a person, an institution or anything corresponding, in the latter State, to that against which it was actually committed."

Tosin samalla on huomattava, että esimerkiksi virkarikoksia koskevan rikoslain ([39/1889](#)) 40 luvun (792/1989) määritelmä- ja soveltamisalasäännösten (11 ja 12 § myöhempien muutoksineen) mukaan mainitun luvun virkamiehiä koskevia säännöksiä sovelletaan laajasti myös ulkomaiseen virkamieheen ja ulkomaisen parlamentin jäseneen. Vastaavasti rikoksia

viranomaisia vastaan koskevan rikoslain 16 luvun (563/1998) soveltamisalasäännöksen (20 § myöhempien muutoksineen) mukaan mainitun luvun rangaistussäännöksissä tarkoitettujen rikollisten tekojen kohteina oleviin virkamiehiin rinnastetaan varsin laajasti myös ulkomaisia virkamiehiä sekä kansanedustajaan ulkomaisen parlamentin jäsen. Avoimeksi kuitenkin jää, riittääkö pelkästään tämä sääntely mainitun näkökohdan asianmukaiseksi huomioon ottamiseksi.

Esitysluonnoksessa olisi hyvä käsitellä asetusta tästä näkökulmasta, sillä esimerkiksi edellä mainittu näkökohta on relevantti ja edellyttää sinällään lailla säätämistä.

Tarkastelemalla Euroopan neuvoston piirissä 15.5.1972 tehdyn rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevan eurooppalaisen yleissopimuksen määräyksiä voidaan löytää muitakin asiayhteyteen kuuluvia näkökohtia, jotka ovat jääneet asetuksessa sääntelemättä.

Esimerkiksi eurooppalaisen yleissopimuksen 22 ja 23 artikloissa säädetään rikosoikeudellisten vanhentumisaikojen pidentymisestä niissä tapauksissa, joihin on liittynyt rikosoikeudellisen menettelyn siirtäminen valtiosta toiseen ja mahdollisesti vielä menettelyn palautuminen takaisin alkuperäisen pyynnön esittäneeseen valtioon. Tosin samalla on todettava, että rikoslain 8 luvun (297/2003) 4 §:ssä (297/2003) säädetään syyteoikeuden jatkamisesta. Esitysluonnoksessa ei ole tarkasteltu rikoslain mainitun säännöksen soveltuvuutta rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä koskevissa tapauksissa.

Lisäksi huomiota kiinnittää esimerkiksi se, että asetuksessa itsessään ei ole säännöksiä asianosaisille kuuluvasta oikeudesta oikeusapuun ja siitä aiheutuvien kustannusten viimekätisestä kohtautumisesta tilanteessa, jossa asianosaiset väistämättä joutuvat toimimaan samanaikaisesti kahdessa eri oikeusjärjestyksessä eli sekä pyynnön esittäneen valtion oikeusjärjestyksessä että pyynnön vastaanottaneen valtion oikeusjärjestyksessä. Tässä mielessä asetelma muistuttaa eurooppalaisen pidätysmääräyksen kohteena olevan rikoksesta epäillyn tai syytetyn asemaa, mutta rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisessä epäillyn, syytetyn ja uhrin asema lienee käytännössä vieläkin kiperämpi, kun asetuksen 17 artikla osoittaa niin epäillyn, syytetyn kuin uhrinkin käyttämään määräajassa oikeussuojakeinoja menettelyn siirtämistä koskevan pyynnön hyväksyvää pyynnön vastaanottavan viranomaisen päätöstä vastaan pyynnön vastaanottaneessa valtiossa eli käytännössä valtiossa, jonka alueella joku heistä ei edes ole ja jonka oikeusjärjestys on hänelle tuntematon.

Asetuksen johdanto-osan 21 kappaleessa sinällään todetaan: ”Tämä asetusta ei vaikuta niihin prosessuaalisiin oikeuksiin, jotka on vahvistettu perusoikeuskirjassa tai muissa unionin säädöksissä, kuten Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiveissä [2010/64/EU](#), [2012/13/EU](#), [2013/48/EU](#), [\(EU\) 2016/343](#), [\(EU\) 2016/800](#) ja [\(EU\) 2016/1919](#) niiden jäsenvaltioiden osalta, joita ne sitovat. Kun pyynnön esittävä viranomainen pyytää rikosoikeudellisen menettelyn

siirtämistä tämän asetuksen nojalla, sen olisi erityisesti varmistettava, että näitä unionin oikeudessa ja kansallisessa lainsäädännössä säädettyjä oikeuksia kunnioitetaan.”

Asetuksen johdanto-osan 32 kappaleessa puolestaan todetaan: ”Tätä asetusta sovellettaessa olisi otettava huomioon Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä [2012/29/EU](#) (jäljempänä rikosuhridirektiivi) säädetyt uhrien oikeudet, myös tiedonsaantioikeus. Tätä asetusta ei saisi tulkita siten, että se estää jäsenvaltioita myöntämästä uhreille kansallisen lainsäädännön nojalla laajempia oikeuksia kuin unionin oikeudessa säädetään.”

Mainitussa johdanto-osan kappaleessa viitatus rikosuhridirektiivin 13 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että uhrilla on mahdollisuus oikeusapuun, jos hänellä on rikosoikeudellisen menettelyn osapuolen asema. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhri voi saada oikeusapua, määritetään kansallisessa oikeudessa. Direktiivin 14 artiklan mukaan jäsenvaltioiden on myönnettävä rikosoikeudelliseen menettelyyn osallistuvalla uhrille mahdollisuus saada korvausta kuluista, joita hänelle on aiheutunut aktiivisesta osallistumisesta rikosoikeudelliseen menettelyyn hänen asiaankuuluvan rikosoikeudellisen järjestelmän mukaisen asemansa mukaisesti. Edellytykset tai menettelymääräykset, joiden nojalla uhri voi saada korvausta, määritetään kansallisessa oikeudessa. Lisäksi direktiivin 17 artiklan 1 kohdan yleissäännöksen mukaan jäsenvaltioiden on huolehdittava siitä, että niiden toimivaltaiset viranomaiset voivat toteuttaa aiheellisia toimenpiteitä niiden vaikeuksien lieventämiseksi, jotka aiheutuvat uhrin asumisesta muussa jäsenvaltiossa kuin siinä, jossa rikos on tehty, erityisesti kun on kyse oikeudellisten menettelyjen järjestämisestä.

Esitysluonnoksessa (s. 72–73 ja 84) jää konkretisoitumatta, mitä edellä selostetut asetuksen johdanto-osan kappaleet tarkoittavat annettaessa asetusta täydentäviä kansallisia säännöksiä.

Yhtäältä esitysluonnoksessa (s. 73) päädytään toteamaan, että ”[e]sitystä laadittaessa on pohdittu vaihtoehtoa ehdottaen säädettäväksi asianosaisen oikeutta avustajaan koskeva nimenomainen säännös. ToP-asetus mahdollistaa myös lievempiä rikoksia koskevien menettelyjen siirron, joten olisi pohdittava, olisiko avustaja määrättävä aina asianosaisen pyynnöstä. Yhtenä toteutusvaihtoehtona voitaisiin pitää toimivaltaristiriitalain 17 §:n kanssa samankaltaista säännöstä. Kiireisen valmisteluaiakataulun takia asia tulee käsiteltäväksi esityksen jatkovalmisteluvaiheessa.” Toisaalta 3. lakiehdotuksen säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 84) näyttäisi kumottavaksi ehdotettua toimivaltaristiriitalain 17 §:ää tarkasteltaessa päädyttävän sen kummemmista 1. lakiehdotukseen otettavista korvaavista säännösehdoista toteamaan, että ”[k]oska asetuksen soveltamisala koskee rikosoikeudellisia menettelyjä, sovellettavaksi tulisivat puolustajan ja asianomistajan avustajan määräämistä koskeva oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain 2 luku sekä oikeusapulaki (257/2002)”.

Rikoksen johdosta tapahtuvasta luovuttamisesta Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltioiden välillä ([1286/2003](#), jäljempänä EU-luovuttamislaki) annetun lain 20 § on oikeusavusta aiheutuvien kustannusten kohtaantumisen kannalta huomionarvoinen. Pykälän 1 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetyllä on oikeus käyttää avustajaa. Pykälän 2 momentin mukaan luovutettavaksi pyydetylle on määrättävä puolustaja, jos hän sitä pyytää. Tuomioistuin määrää puolustajalle maksettavaksi kohtuullisen korvauksen, joka jää valtion vahingoksi. Puolustajan määräämisestä viran puolesta samoin kuin puolustajasta muutoin on soveltuvin osin voimassa, mitä oikeudenkäynnistä rikosasioissa annetun lain (689/1997) 2 luvussa säädetään.

Niin ikään huomionarvoinen on asetuksen johdanto-osan 61 kappale, jossa todetaan kustannuksista muun ohella: ”Kunkin jäsenvaltion olisi vastattava omista kustannuksistaan, joita sille aiheutuu rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisistä, myös niistä, jotka liittyvät epäillylle tai syytetylle kussakin asianomaisessa jäsenvaltiossa kuuluvien prosessuaalisten oikeuksien käyttöön sovellettavan unionin oikeuden ja kansallisen lainsäädännön mukaisesti. Jäsenvaltioiden ei olisi voitava vaatia toisiltaan korvausta tämän asetuksen soveltamisesta aiheutuvista kustannuksista. [- - -].” Asetuksen 19 artiklan 1 kohdan mukaan kukin jäsenvaltio vastaa omista kustannuksistaan, jotka aiheutuvat tämän asetuksen soveltamisesta johtuvasta rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisistä.

Myös näiltä osin näyttäisi siltä, että lailla olisi säädettävä asetusta täydentäviä säännöksiä

2.2 Asetuksen täydentämisestä ehdotetuin kansallisin säännöksin

Esitysluonnoksessa (s. 17) todetaan, että asetuksen säännöksiä ei lähtökohtaisesti saa toistaa kansallisessa lainsäädännössä. Pääsääntöisesti esitysluonnoksen perusteluissa päädytäänkin siihen, että tarkasteltavia asetuksen artikloja tai niiden kohtia (ja alakohtia) voidaan soveltaa suoraan eivätkä ne siten edellytä täydentävää kansallista lainsäädäntöä.

Toisaalta esitysluonnoksessa (esimerkiksi s. 29, 30, 34, 36, 37, 38, 41, 46, 52 ja 69) todetaan, että tarkasteltavaa asetuksen artiklaa tai sen kohtaa (tai alakohtaa) voitaisiin sinänsä soveltaa suoraan, mutta ”selvyyden vuoksi” tai ”selkeyttämiseksi” siinä säädetyistä asiasta ehdotetaan otettavaksi säännös 1. lakiehdotukseen. Tämä on omiaan johtamaan tilanteeseen, jossa ulkopuolinen arvioija jää miettimään, olisiko ”selvyyden vuoksi” jostakin muustakin näkökohdasta yhtä lailla otettava vielä säännös 1. lakiehdotukseen. Vastaavaa voisi harkita esimerkiksi asetuksen 36 artikla osalta. Sen mukaan viestintäkeinoja koskevaa asetuksen 24 artiklaa aletaan soveltaa myöhemmin kuin asetuksen muita säännöksiä (1.2.2027). Muutoinhan esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen voimaantulosäännöksessä todettaisiin ilmeisesti pelkästään, että ”[t]ämä laki tulee voimaan 1 päivänä helmikuuta 2027”. Tosin samalla on

todettava, että 1. lakiehdotukseen itseensä ei sisälly säännöksiä pyynnön esittävän viranomaisen ja pyynnön vastaanottavan viranomaisen välillä käytettävistä viestintäkeinoista.

Esitysluonnoksessa ”katsotaan tarpeelliseksi” säätää esimerkiksi Suomessa vireillä olevan menettelyn keskeyttämisestä tai lopettamisesta rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevassa tapauksessa (s. 45), väliaikaistoimista ennen menettelyn siirtoa koskevan pyynnön hyväksyvää lopullista päätöstä siinä tilanteessa, jossa oikeussuojakeinolla on lykkäävä vaikutus syyttäjän jo nostettua asiassa syytteen, sekä prosessi- ja tutkintatoimien ja pakkokeinojen suorittamisesta sinä ”väliaikana”, jona menettelyä ei ole lopullisesti siirretty Suomesta toiseen jäsenvaltioon (s. 39 ja 46), menettelyn siirtämistä koskevan pyynnön esittämisestä vastaajan vastustuksesta huolimatta tilanteessa, jossa syyttäjä on jo ehtinyt nostaa syytteen (s. 45), syyttäjän päätöksen peruuttamisesta, vaikka hän on jo päättänyt syytteen nostamatta jättämisestä menettelyn siirtämisen perusteella (s. 46), pyynnön vastaanottavan viranomaisen päätöksen uudet (myös asianomistajan) syytetoimet lopullisesti pyynnön esittävässä valtiossa estävästä vaikutuksesta (s. 47) sekä syyttäjän velvollisuudesta ilmoittaa rangaistuksen lopullisesta täytäntöönpanosta pyynnön esittäneelle toisen jäsenvaltion viranomaiselle (s. 52).

Näiltä osin esitysluonnokseen otetut säännökset ovat osin vaikeaselkoisia. Tämä koskee varsinkin 1. lakiehdotuksen 9 §:ää, joka on hyvin yleisluonteinen eikä edes sisällä viittauksia asetuksen artikloihin tai niiden kohtiin (tai alakohtiin).

Esitysluonnoksessa todetaan, että asetus jättää lainsäätäjälle kansallista liikkumavaraa muun ohella kansallisesti toimivaltaisten pyynnön esittävien ja vastaanottavien viranomaisten nimeämisen suhteen, samoin kuin mahdollisten keskusviranomaisten nimeämisen suhteen (s. 13, 15 ja 42), millaisia ponnisteluja pidetään kohtuullisena epäillyn tavoittamiseksi (s. 22), siirtämispyynnön peruuttamisen suhteen siihen saakka, että pyynnön esittänyt viranomainen on saanut päätöksen siirtämispyynnön hyväksymisestä tai hylkäämisestä (s. 28), siirtämisen hylkäävän päätöksen perustelujen laajuuden osalta (s. 30) sekä siirtämispyynnön hyväksymisestä tai hylkäämisestä ilmoittamisen määräajasta, koska ilmoittamiselle on asetuksessa asetettu vain enimmäisaika (”... ilman aiheetonta viivytystä ja joka tapauksessa viimeistään 60 päivän kuluttua...” (s. 34). Lisäksi esitysluonnoksessa päädytään siihen, että oikeussuojakeinoa koskevan lopullisen päätöksen määräaika on ohjeellinen (”...ilman aiheetonta viivytystä ja mahdollisuuksien mukaan...” (s. 39).

Näiltä osin näyttäisi siltä, että vaikka esitysluonnoksessa todetaan kansallista liikkumavaraa jäävän esimerkiksi sen suhteen, millaisia ponnisteluja pidetään kohtuullisena epäillyn tavoittamiseksi (s. 22), ei 1. lakiehdotukseen ole otettu asiaa koskevaa säännöstä. Esitysluonnoksessa (s. 22 ja 36) ei ole myöskään yksiselitteisesti yksilöity mahdollisesti jo olemassa tiedoksiantoja koskevia kansallisia säännöksiä, joita arvioitaisiin kansallisen liikkumavaran käytön kannalta.

3 Yksityiskohtaisia huomioita

3.1 Toimivaltaristiriitalain mukauttaminen asetuksen voimaantuloon edellyttää esitysluonnoksen 3. lakiehdotuksen muokkaamista

Esitysluonnoksesta (s. 83–84) ei käy ilmi, miksi 3. lakiehdotuksessa ei ehdoteta kyseisen lain – eli rikosoikeudellisia menettelyjä koskevien toimivaltaristiriitojen ehkäisemisestä ja ratkaisemisesta sekä esitutinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden Euroopan unionin jäsenvaltion välillä annetun lain (295/2012; toimivaltaristiriitalaki) – nimikkeen muuttamista, vaikka 3. lakiehdotuksessa ehdotetaan kumottavaksi nimenomaan esitutinnan ja syytetoimien siirtämiseen liittyvät kyseisen lain säännökset ja lain nimike voi siten muodostua harhaanjohtavaksi.

Niin ikään esitysluonnoksen (s. 83–84) perusteella jää epäselväksi, miksi 3. lakiehdotuksessa ei ehdoteta kumottavaksi myös kyseisen toimivaltaristiriitalain 1 §:n soveltamisalasäännöksen 2 momenttia ("Laissa säädetään lisäksi esitutinnan ja syytetoimien siirtämisestä Suomen ja muiden jäsenvaltioiden välillä") tai edes ehdoteta sitä korvattavaksi säädösviittauksella, jonka mukaan rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisestä Suomen ja Euroopan unionin muiden jäsenvaltioiden välillä säädetään asetuksessa ja esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksessa tarkoitetussa uudessa laissa. Toimivaltaristiriitalaissa säädetyn tiedonvaihto- ja neuvottelumenettelyn jälkeenhän mahdollinen esitutinnan siirtäminen tai syytetoimien siirtäminen tapahtuisi nimenomaan asetuksen ja 1. lakiehdotuksessa tarkoitetun uuden lain mukaisesti. Tämä vahvistetaan myös asetuksen johdanto-osan 8 kappaleessa, jossa todetaan muun ohella, että jos kyseiset toimivaltaiset viranomaiset päättävät (toimivaltaristiriita)puitepäätöksen mukaisten neuvottelujen jälkeen keskittää menettelyt yhteen jäsenvaltioon siirtämällä rikosoikeudellisen menettelyn, tällainen siirto olisi toteutettava tämän asetuksen mukaisesti.

3.2 Eron tekeminen rikosilmoituksen siirtämisen ja rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämisen välillä edellyttää esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen ja sen säännöskohtaisten perustelujen muokkaamista

Voimassa olevassa toimivaltaristiriitalain 13 §:n 2 momentissa säädetään, että "[r]ikosilmoituksen siirrosta säädetään erikseen". Toimivaltaristiriitalain säätämiseen johtaneessa hallituksen esityksessä ([HE 21/2012 vp](#), s. 22) viitattiin mainitun pykälän yksityiskohtaisissa perusteluissa nimenomaisesti rikosilmoituksen siirtämistä koskevaan esitutkintalain ([805/2011](#)) 3 luvun 8 §:n 2 momenttiin ja korostettiin, ettei esitutinnan siirtämistä tule sekoittaa rikosilmoituksen siirtämistä koskevaan menettelyyn, joista jälkimmäinen koskee ainoastaan niitä tapauksia, joissa rikos on tapahtunut ulkomailla.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 1 §:n 2 momentin säännöskohtaisissa perusteluissa (s. 74) todetaan, että siinä tarkoitettu vaatimus syyttäjän vahvistuksen saamisesta muun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen esittämälle menettelyn siirtämistä koskevalle pyynnölle ei koskisi pelkän rikosilmoituksen ja asianomistajan vaatimuksen lähettämistä toisen jäsenvaltion toimivaltaiselle viranomaiselle, josta säädetään esitutkintalain 3 luvun 8 §:n 2 momentissa. Pidän kuitenkin välttämättömänä, että esitysluonnoksen 1. lakiehdotukseen otetaan toimivaltaristiriitalain 13 §:n 2 momenttia vastaava nimenomainen säännös, jonka mukaan rikosilmoituksen siirtämisestä säädetään erikseen.

Samalla huomio kiinnittyy asetuksen 1 artiklan 2 kohtaan, jonka mukaan "[a]setusta sovelletaan kaikkiin tapauksiin, jotka koskevat jäsenvaltiossa vireillä olevien rikosoikeudellisten menettelyjen siirtämistä."

Esitysluonnoksessa (s. 13–14) ei ole otettu kantaa siihen, milloin rikosoikeudellisen menettelyn voidaan Suomen lainsäädännön mukaan "varhaisimmillaan" katsoa olevan vireillä asetuksen tarkoittamalla tavalla. Niin asetuksen kuin esitysluonnoksenkin perusteella jää epäselväksi, onko rikosoikeudellinen menettely Suomessa tullut vireille jo siinä vaiheessa, kun esitutkintaviranomainen suorittaa esitutkintalain 3 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitettua esiselvitystä vai vasta sitten, kun tutkinnanjohtaja on päätenyt siihen johtopäätökseen, että asiassa on saman pykälän 1 momentin mukaan syytä epäillä rikosta. Kun tutkinnanjohtaja ei ole tätä johtopäätöstä välttämättä aina kirjannut kirjallisen tutkinnan päätöksen muotoon, asiasta on saattanut jäädä epäselvyyttä. Sisäisissä ohjeistuksissa lieneekin aiemmin opastettu menettelemään niin, että jos on epäselvyyttä, onko esitutkinta aloitettu vai tehty vain esiselvittelyjä, on parempi toimia niin, että syyttäjä lähettää esitutkinnan siirtämistä koskevan oikeusapupyynnön toiseen valtioon.

3.3 Asetuksen liitteessä I olevan lomakkeen käyttämisvelvollisuus edistää pyynnön tunnistamista nimenomaan rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevaksi pyynnöksi ja pyynnön ohjautumista asetuksessa tarkoitettussa menettelyssä käsiteltäväksi

Asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan pyynnön esittävän viranomaisen on laadittava rikosoikeudellisen menettelyn siirtämispyyntö käyttäen asetuksen liitteessä I olevaa pyyntölomaketta. Pynnön esittävän viranomaisen on allekirjoitettava pyyntölomake ja varmennettava sen sisällön oikeellisuus ja asianmukaisuus.

Esitysluonnoksessa ei tuoda esille, että vakiolomakkeella on ratkaiseva merkitys ns. tunnistamisongelman välttämistä. Vakiolomaketta käyttämällä pyynnön esittävä viranomainen turvaa sen, että pyynnön vastaanottava viranomainen ei sekoita asetuksessa

tarkoitettua rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevaa pyyntöä esimerkiksi rikosuhridirektiivin 17 artiklan 3 kohdassa (ja esitutkintalain 3 luvun 8 §:n 2 momentissa) tarkoitettuun asianomistajan rikosilmoituksen ja vaatimusten siirtämiseen uhrin asuinpaikan jäsenvaltiosta tekopaikan jäsenvaltioon. Tunnistamisongelma lienee näiltä osin ollut hyvinkin konkreettinen suomalaisesta näkökulmasta.

3.4 Esitysluonnoksen 1. lakiehdotusta on täydennettävä niin, että siinä kattavammin otetaan huomioon asianosaisten tekemien menettelyn siirtämistä koskevien ehdotusten käsittely

Asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan: ”Epäilty, syytetty tai uhri voi kansallisen lainsäädännön menettelyjen mukaisesti ehdottaa pyynnön esittävän valtion tai pyynnön vastaanottavan valtion toimivaltaisille viranomaisille, että rikosoikeudellinen menettely siirretään tämän asetuksen mukaisesti. Tällaiset ehdotukset on otettava huomioon ja ne on kirjattava asianomaisen jäsenvaltion kansallisen lainsäädännön mukaisessa kirjaamismenettelyssä. Jos ehdotus esitetään pyynnön vastaanottavan valtion toimivaltaiselle viranomaiselle, pyynnön vastaanottava viranomainen voi kuulla pyynnön esittävää viranomaista. Tämän kohdan nojalla esitetyt ehdotukset eivät kuitenkaan velvoita pyynnön esittävää valtiota pyytämään rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä tai siirtämään sitä pyynnön vastaanottavalle valtiolle eivätkä ne velvoita pyynnön esittävää tai pyynnön vastaanottavaa viranomaista neuvottelemaan toistensa kanssa.”

Esitysluonnoksessa (s. 20) on todettu, että asianosaisen esittämän ehdotuksen ei voida katsoa suoraan olevan esitutkintalain 3 luvun 7 §:n tarkoittama asianosaisen pyytämä toimenpide, sillä asianosaisen ehdotus on asetuksen 5 artiklan 3 kohdan mukaan kirjattava, eikä kohta siten salli harkintaa kirjaamisen osalta. Esitysluonnoksen mukaan artikla edellyttääkin täydentävää kansallista sääntelyä ehdotuksen kirjaamisen osalta. Esityksessä ehdotetaan, että kirjaamisesta säädettäisiin 1. lakiehdotuksen 3 §:ssä. Pykälän 2 momentissa säädettäisiin muun ohella, että asianosaisen asetuksen 5 artiklan 3 kohdassa tarkoitettu ehdotus rikosoikeudellisen menettelyn siirtämiseksi on kirjattava.

Ehdotuksen perusteella jää epäselväksi, jääkö viranomaisen kirjaaman rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevan ehdotuksen tehnyt asianosainen tietämättömäksi tekemänsä ehdotuksen kohtalosta. Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 2 §:n 2 momentissa todetaan sinällään, että suomalaisen viranomaisen esittämään rikosoikeudellisen menettelyn siirtämispyyntöön tai päätökseen ei saa hakea muutosta valittamalla. Pykälän säännöskohtaisissaan perusteluissa (s. 78) ei kuitenkaan avata, missä kaikissa tilanteissa Suomen viranomaisen tehtäväksi tulisi nimenomainen päätös olla esittämättä siirtämispyyntöä. Mainittu pykälä on lisäksi sijoitettu lakiehdotuksen 1 lukuun, joka otsikkonsa mukaan koskee rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä Suomesta toiseen jäsenvaltioon.

Sen sijaan siihen asetuksen tarkoittamaan tilanteeseen, jossa asianosainen olisi esittänyt rikosoikeudellisen menettelyn siirtämistä koskevan ehdotuksensa pyynnön vastaanottamiseen toimivaltaiselle Suomen viranomaiselle eli syyttäjälle, esitysluonnoksessa (s. 73 ja 78) ja sen 1. lakiehdotuksessa ei oteta kantaa. Säännöskohtaisten perustelujen (s. 78) valossa lakiehdotuksen 2 lukuun sijoitetussa pyynnön vastaanottavan viranomaisen päätöstä koskevassa 6 §:ssä säädetään päätöksenteosta pyynnön esittävän viranomaisen tekemään pyyntöön rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisestä ja tuon päätöksen tiedoksi antamisesta pyynnön esittävälle viranomaiselle sekä rikoksesta epäillylle tai syytetylle ja asianomistajalle.

3.5 Esitutkintaa ja pakkokeinoja koskevaa esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen pykälää on muokattava niin, että se täyttää täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden vaatimukset

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 9 §:n pykälän mukaan "[r]ikosoikeudellisen menettelyn siirtämiseen liittyen esitutkintaan ja pakkokeinojen käyttämiseen sovelletaan, mitä esitutkintalaissa (805/2011) ja pakkokeinolaisissa (806/2011) säädetään". (Säännöksen sijoituspaikka lain 2 luvussa voi olla harhaanjohtava.)

Esitysluonnoksen (s. 39, 45–46) ja pykälän säännöskohtaisten perustelujen (s. 79–80) valossa pykälä on arvioitu tarpeelliseksi, koska sillä on tarkoitus "mahdollistaa" tutkintatoimien ja pakkokeinojen käyttö tietynlaisissa rikosoikeudellisen menettelyn siirtämiseen jäävissä "välitiloissa", joissa pyynnön esittämisen jälkeen on tarpeen suorittaa tutkintatoimia ja pakkokeinoja joko pyynnön esittävässä valtiossa tai pyynnön vastaanottavassa valtiossa tai kummassakin valtiossa. Toisin sanoen pykälän ottamisella lakiin olisi asianomaisten Suomen viranomaisten toimivaltaa luova tai sitä laajentava vaikutus.

Nähdäkseni esitysluonnoksen perusteluissa viitattu tutkintatoimien ja pakkokeinojen käytön harkinnanvaraisuus ei poista sitä, että ehdotetussa säännöksessä on asiallisesti kysymys tutkintatoimien ja pakkokeinojen käyttömahdollisuuden laajentamisesta ja että tuollaisesta laajentamisesta on säädettävä lailla sääntelyn täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukset täyttäen. Jatkovalmistelussa lienee siten vähimmilläänkin harkittava 1. lakiehdotukseen otettavaa tutkintatoimien ja pakkokeinojen käyttömahdollisuutta laajentavaa erillissäännöstä, joka ottaa huomioon asetuksessa säädetyt erilaiset "välitilat" (erit. 17 artiklan 2 kohta ja 21 artiklan 2 kohta).

3.6 Esitysluonnoksen perusteluissa on täsmennettävä, mitä määräaikojen laskentaa koskevia säännöksiä on noudatettava asetuksen ja esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen sisältämien eri säännösten osalta

Esitysluonnoksen perustelujen valossa konkretisoituna kysymys on siitä, mitkä 1. lakiehdotukseen otetut määräajat ovat asetuksessa itsessään säädettyjen määräaikojen lisäksi sellaisia, että niiden laskentaan sovelletaan määräaikoihin, päivämääriin ja määräpäiviin sovellettavista säännöistä 3.6.1971 annettua neuvoston asetusta (ETY, Euratom) N:o 1182/71, ja mitkä 1. lakiehdotukseen otetuista määräajoista ovat sellaisia, että niiden laskentaan sovelletaan säädettyjen määräaikain laskemisesta annettua lakia ([150/1930](#)). Oman erilliskysymyksensä muodostavat vielä ne tilanteet, joissa asetuksessa on säädetty enimmäismääräajasta ja asetuksen todetaan tällä perusteella jättävän kansallista liikkumavaraa, ja joissa tuota liikkumavaraa on käytetty ehdottamalla 1. lakiehdotuksessa määräajaksi nimenomaan asetuksessa säädettyä enimmäismääräaikaa.

Esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen muutoksenhakua koskevissa lain 3 luvun tietyissä säännöksissä (12 ja 13 § ja 15 §:n 2 momentti) tarkoitettujen määräaikojen osalta esitysluonnoksessa ei ole otettu nimenomaista kantaa niissä tarkoitettujen määräaikojen laskemisessa noudatettavaan säädökseen. Sama koskee osin niitä 1. lakiehdotuksen säännöksiä (6 §:n 2 momentti ja 10 §:n 1 momentti), joissa kansalliseen liikkumavaraan viitaten 1. lakiehdotukseen ehdotetaan otettavan määräajaksi nimenomaan asetuksessa säädetty enimmäismääräaika.

Säännöskohtaisia perusteluja on jatkovalmistelussa selvennettävä näiltä osin.

3.7 Esitysluonnosta on täsmennettävä, milloin muutoksenhauille on Suomessa myönnettävä lykkäävä vaikutus, ja tarvittaessa otettava siitä selventävä säännös esitysluonnoksen 1. lakiehdotukseen

Asetuksen 17 artiklan 2 kohdan kolmannen kappaleen mukaan vetoamisella oikeussuojakeinoon rikosoikeudellisen menettelyn siirtämisen hyväksymispäätöstä vastaan on lykkäävä vaikutus, jos rikosoikeudellisen menettelyn siirtämispyyntö esitetään sen jälkeen, kun rikostutkinta on saatettu päätökseen ja epäiltyä tai syytettyä vastaan on nostettu syyte. Muutoksenhakua koskevien 1. lakiehdotuksen 3 luvun säännösten kokonaisuutta nähdäkseni selventäisi niihin otettava nimenomainen säännös muutoksenhaun lykkäävästä vaikutuksesta mainitussa asetuksen tarkoittamassa ”väli tilassa”. Samalla tulisi selvennetyksi ne valtiot, joissa kyseinen lykkäävä vaikutus on otettava huomioon.

Asetuksen johdanto-osan 53 kappaleessa nimittäin todetaan muun ohella: ”Siinä tapauksessa, että pyynnön vastaanottavassa valtiossa vedotaan oikeussuojakeinoon, jolla on lykkäävä

vaikutus, rikosoikeudellista menettelyä ei pitäisi keskeyttää eikä lopettaa pyynnön esittävässä valtiossa ennen kuin oikeussuojakeinosta on tehty päätös pyynnön vastaanottavassa valtiossa.”

Esitysluonnoksessa (s. 39) todetaan, että asiasta otettaisiin 1. lakiehdotukseen nimenomainen säännös, koska kyse on samalla käytännössä pakkokeinojen käytöstä. Nähdäkseni tällaista säännöstä 1. lakiehdotus ei kuitenkaan sisällä. Pelkästään esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksen 9 §:stä ei voida päätellä, että Suomessa pyynnön vastaanottavana valtiona rikosprosessi ei voisi edetä tilanteessa, jossa joku asianosaisen on käyttänyt täällä saman lakiehdotuksen 3 luvun mukaista muutoksenhakukeinoa.

Toimivaltaristiriitalain 19 §:n 5 momentin mukaan siinä tarkoitettu muutoksenhaku ei estä esitutinnan tai syytetoimien siirtämistä koskevan päätöksen täytäntöönpanoa, ellei asiaa käsittelevä käräjäoikeus toisin määrää. Asetus sitä täydentävine kansallisine säännöksineen poikkeaa siis osin voimassa olevan lain lähtökohdasta.

3.8 Esitysluonnoksessa ei ole perusteltua esittää ylimpiä laillisuusvalvojia puuttuvaa säännönmukaista oikeussuojakeinoa Suomessa korvaavana oikeussuojakeinona edes Suomen viranomaisten tekemien menettelyn siirtoa koskevien pyyntöjen tai sellaisten pyyntöjen tekemättä jättämisen osalta

Esitysluonnoksessa (s. 40) todetaan: ”[17] artiklan 2 kohdan kuudennen kappaleen mukaan kohta ei vaikuta kansallisen lainsäädännön mukaisesti käytettävissä oleviin muihin oikeussuojakeinoin. Suomessa tällaisia muita käytettävissä olevia oikeussuojakeinoja ovat esimerkiksi kantelu valtioneuvoston oikeuskanslerille ja kantelu eduskunnan oikeusasiamiehelle tai esimerkiksi tiettyihin pakkokeinoin liittyvät kantelu- ja muutoksenhakuoikeudet. Edellä käsitelty 17 artiklan 2 kohdan kolmannessa kappaleessa säädetty lykkäävä vaikutus on kuitenkin vain asetuksen mukaisella oikeussuojakeinolla ja suhteessa rikosoikeudellisen asian käsittelemisen jatkamiseen lukuun ottamatta esimerkiksi tiettyjen pakkokeinojen käyttämistä.” (Ks. lisäksi s. 87 ja 89.)

Valtioneuvoston oikeuskansleri ja eduskunnan oikeusasiamies ovat ylimmät laillisuusvalvojat, ja niillä kummallakin on yleinen valvontatoimivalta. Valtioneuvoston oikeuskanslerin ja eduskunnan oikeusasiamiehen tehtävien jaosta annetun lain ([330/2022](#)) 3 §:n mukaan eduskunnan oikeusasiamiehelle keskitettyihin tehtäviin kuuluvat muun ohella poliisitutkintaa ja poliisi- tai tulliviranomaiselle säädettyä toimivaltuutta sekä rikosprosessuaalisia pakkokeinoja ja esitutkintaa, ei kuitenkaan esitutinnan toimittamatta jättämistä, keskeyttämistä ja rajoittamista koskevat asiat (2 kohta).

Siihen nähden, että esitysluonnoksen 1. lakiehdotuksessa korostetaan syyttäjän roolia niin pyynnön esittävänä viranomaisena, muun pidättämiseen oikeutetun virkamiehen siirtämispyynnön vahvistavana viranomaisena kuin pyynnön vastaanottavana viranomaisenakin, pidän perustellumpana, että tässä asiayhteydessä tarkastellaan ensisijaisesti Syyttäjälaitoksesta annetun lain ([32/2019](#)) mukaan ylimmälle syyttäjälle kuuluvien toimivaltuuksia käyttöä ja syyttäjälle esitutkintalain mukaan kuuluvien toimivaltuuksien käyttöä ja vasta toissijaisesti ylimpien laillisuusvalvojen toimivaltuuksia.

Tämä asiakirja on allekirjoitettu sähköisesti.

Oikeuskansleri

Janne Salminen

Oikeuskanslerinsihteeri

Juha Sihto